15 artiklan 2 kohta; komission tiedonannon 98/C 9/03 1 kohdan A alakohdan ensimmäinen alakohta) (ks. 388, 391, 392, 394 ja 398 kohta)

14. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Rikkomisen vakavuus — Horisontaalinen hintakartelli — Erittäin vakava rikkominen (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonannon 98/C 9/03 1 kohdan A alakohta) (ks. 407–411 ja 413 kohta)*

15. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Ei ole tarpeen ottaa huomioon samaan rikkomiseen tai aikaisempiin rikkomisiin osallistuneiden yritysten liikevaihtoa ja varmistaa sakkojen oikeasuhteisuutta tähän liikevaihtoon nähden (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta) (ks. 421–424 kohta)*

16. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Rikkomisen kesto — Pitkäaikaiset rikkomiset — Perusmäärän vuosittainen automaattinen 10 prosentin korotus — Komission harkintavalta (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonannon 98/C 9/03, 1 kohdan B alakohdan 1 alakohta) (ks. 436 kohta)*

17. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Rikkomisen kesto — Sakon perusmäärän korottaminen — Rikkomisen intensiteetin vaihteluja ei oteta huomioon (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonannon 98/C 9/03 1 kohdan B alakohta) (ks. 438 kohta)*

18. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Rikkomisen kesto ja vakavuus — Perusmäärän korottaminen rikkomisen keston johdosta — Rikkomisen vakavuutta ei oteta huomioon toista kertaa (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonannon 98/C 9/03 1 kohdan A ja B alakohta) (ks. 443 kohta)*

19. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Enimmäismäärä — Laskenta — Sakon lopullisen määrän ja välisumman eron*

merkitys (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta) (ks. 452–455 kohta)

20. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Sakkojen määräämättä jättäminen tai niiden lieventäminen rikkomiseen syyllistyneiden yritysten yhteistyön perusteella — Vaatimus yrityksen sellaisesta käyttäytymisestä, jonka perusteella komissio on voinut todeta rikkomisen helpommin — Tietojensaantipyyntöön vastaaminen ei täytä vaatimusta (Neuvoston asetuksen N:o 17 11 artiklan 1, 2, 4 ja 5 kohta sekä 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonanto 96/C 207/04) (ks. 464 kohta)*

21. *Kilpailu — Sakot — Komission harkintavalta — Harkintavallan laajuus — Valta vahvistaa sakkojen maksuehdot — Viivästyskoron määrääminen — Komissio saa määrätä korkokannan, joka on laskettu Euroopan keskuspankin vahvistaman korkokannan perusteella (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta) (ks. 493 ja 495–499 kohta)*

Aihe

Vaatimus [EY] 81 artiklan mukaisesta menettelystä seuraavien yritysten osalta: BPB plc, Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, Société Lafarge SA ja Gyproc Benelux NV (Asia COMP/E-1/37.152 – Kipsilevyt) 27.11.2002 tehdyn komission päätöksen 2005/471/EY (EYVL 2005, L 166, s. 8) kumoamisesta tai ainakin kantajalle määrätyn sakon alentamisesta

Ratkaisu

1) Kanne hylätään.

2) Knauf Gips KG velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (kolmas jaosto) 8.7.2008 – Lafarge vastaan komissio

(asia T-54/03)

(Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kipsilevymarkkinat — Päätös, jolla EY 81 artiklan rikkominen todetaan — Vastuuseen joutuminen — Ehkäisevä vaikutus — Rikkomisen uusiminen — Sakko — Sakkojen määrän laskennasta annetut suuntaviivat)

1. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa ei voida soveltaa — Komissio noudattaa menettelyllisiä takeita (EY 81 ja EY 82 artikla; neuvoston asetuksen N:o 17 17 artikla; neuvoston päätös 88/591) (ks. 36–47 kohta)*

2. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Komission päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan — Rikkomiseen osallistuneiden muiden yritysten lausuntojen käyttäminen todisteena — Käyttäminen todisteena on sallittu — Edellytykset (EY 81 ja EY 82 artikla) (ks. 57–59, 293 ja 294 kohta)*

3. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Kuulemistilaisuudet — Muiden samaan rikkomiseen osallistuneiden kuuleminen suljetuin ovin — Puolustautumisoikeuksien loukkaaminen — Puolustautumisoikeuksia ei ole loukattu (Komission asetuksen N:o 2842/98 9 artikla) (ks. 142–149 kohta)*

4. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen — Asianosaista vastaan puhuva asiakirja — Käsite — Komission asiakirja, jossa kootaan yhteen rikkomiseen osallistuneiden yritysten toimittamat tosiseikkoja koskevat tiedot, ei kuulu asianosaista vastaan puhuvaan asiakirja-aineistoon (EY 81 artiklan 1 kohta) (ks. 156 ja 157 kohta)*

5. *Kumoamiskanne — Kanneperusteet — Sellaisten tosiseikkojen paikkansapitävyyden kiistäminen, jotka on otettu huomioon päätöksessä, jolla määrätään seuraamus kilpailusääntöjen rikkomisesta — Yritys, joka ei ole osallistunut*

kilpailijoiden väliseen kokoukseen, kiistää kokoukseen liittyviä seikkoja — Tutkittavaksi ottaminen — Edellytykset (EY 230 artikla) (ks. 212–214 kohta)

6. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kilpailua rajoittava vaikutus — Sopimus tietojenvaihtojärjestelmän perustamisesta — Sopimus ei ole sallittavissa oligopolistisilla markkinoilla — Kumottavissa oleva olettama (EY 81 artiklan 1 kohta) (ks. 256–259 ja 397 kohta)*

7. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Yhdenmukaistettu menettelytapa — Käsite — Käyttäytymisen samansuuntaisuus — Yhteistoiminnan olemassaoloa koskeva olettama — Rajat (EY 81 artiklan 1 kohta) (ks. 318 ja 324 kohta)*

8. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Yritysten väliset sopimukset — Komission velvollisuus näyttää toteen kilpailusääntöjen rikkominen — Komission hyväksymiltä todisteilta edellytettävän todistusvoiman aste (EY 81 artiklan 1 kohta) (ks. 426 ja 452 kohta)*

9. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Yhdenmukaistettu menettelytapa — Käsite — Yhteensovittaminen ja yhteistyö, jotka ovat ristiriidassa sen kanssa, että jokaisen yrityksen on määriteltävä itsenäisesti markkinakäyttäytymisensä — Toimija vastaanottaa kilpailijalta tietoja, jotka koskevat kilpailijan markkinakäyttäytymistä tulevaisuudessa (EY 81 artiklan 1 kohta) (ks. 458–463 kohta)*

10. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka muodostavat yhden kilpailusääntöjen rikkomisen — Yritykset, joiden voidaan katsoa rikkoneen kilpailusääntöjä osallistumalla kokonaiskartelliin — Kriteerit (EY 81 artiklan 1 kohta) (ks. 479, 482–487, 490 ja 613–616 kohta)*

11. *Kilpailu — Yhteisön oikeussäännöt — Tytäryhtiö rikkoo kilpailusääntöjä — Emoyhtiön vastuuseen joutuminen — Edellytykset — Sillä seikalla, että tytäryhtiö on eri oikeushenkilö, ei ole merkitystä — Sen seikan merkitys, että emoyhtiö omistaa tytäryhtiön osakepääoman kokonaan — Emoyhtiön velvolli-*

suus kumota olettama siitä, että se käyttää tosiasiallista määräämisvaltaa tytäryhtiössään (EY 81 artiklan 1 kohta) (ks. 539–541, 545, 557 ja 558 kohta)

12. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Todellinen vaikutus markkinoihin (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedoksiannon 98/C 9/03 1 A kohdan 1 alakohta) (ks. 580–585 kohta)*

13. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Rikkomisen vakavuus — Horisontaalinen kartelli, joka koskee hintoja — Erittäin vakava rikkominen (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedoksiannon 98/C 9/03 1 A kohta) (ks. 618–624 kohta)*

14. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Ei ole tarpeen ottaa huomioon samaan rikkomiseen tai aikaisempiin samanlaisiin rikkomisiin osallistuneiden yritysten liikevaihtoa ja varmistaa sakkojen oikeasuhteisuutta tähän liikevaihtoon nähden — Tuomioistuinvalvonta — Täysi toimivalta (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta) (ks. 634–639 kohta)*

15. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Varoittava vaikutus — Sen yrityksen, jolle on määrätty seuraamuksia, koon ja kokonaisresurssien huomioon ottaminen (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonannon 98/C 9/03 1 A kohta) (ks. 663–673 ja 678–684 kohta)*

16. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Rikkomisen vakavuus — Raskauttavat olosuhteet — Komission harkintavalta — Rikkomisen uusimisen huomioon ottaminen — Nulla poena sine lege -periaatteen, oikeusvarmuuden periaatteen ja ne bis in idem -periaatteen loukkaaminen — Periaatteita ei ole loukattu (EY 81 ja EY 82 artikla; neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedoksianto 98/C 9/03) (ks. 716–730 kohta)*